

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84428,Kalandyk-Stanislaw.html>
2022-09-30, 21:27

Kalandyk Stanisław

KALANDYK Stanisław (24 XI 1885, Kamieniec Podolski – 28 I 1940, Poznań), fizyk i fizykochemik. Syn Józefa i Józefy z domu Piątkowskiej.

W 1903 ukończył ze złotym medalem gimnazjum w Kamieńcu Podolskim. Następnie podjął studia na wydziale fizyczno-matematycznym Uniw. Kijowskiego, które ukończył w 1908. Po studiach podjął pracę jako asystent w Zakładzie Fizyki Uniw. Kijowskiego u J.J. Kosogonowa. W 1911 uzyskał habilitację i został docentem fizyki, po czym wyjechał w podróż naukową do Niemiec i Wielkiej Brytanii. Przebywał m.in. w Lipsku, w Cambridge u J.J. Thomsona oraz w Manchesterze u E. Rutherforda. W 1914 powrócił do Kijowa, gdzie kontynuował pracę na uniwersytecie. W 1917 objął dodatkowo Katedrę Fizyki w nowo powstałym Polskim Kolegium Uniwersyteckim. Funkcję tę pełnił do likwidacji kolegium w 1919. W 1918 zdobył stopień magistra, co umożliwiło mu uzyskanie tytułu profesora zwyczajnego. Wybrał pracę na dobrze już mu znanym Uniw. Kijowskim.

W 1921 K. przyjechał do Polski i objął Katedrę Fizyki na wydziale lekarskim Uniw. Poznańskiego jako zastępca profesora. W 1922 otrzymał tytuł profesora zwyczajnego. K. był organizatorem jedyne w ówczesnej Polsce Zakładu Fizyki na wydziale lekarskim tej uczelni, którym kierował od 1921 do wybuchu II wojny światowej. Został wybrany na dziekana wydziału lekarskiego na rok akademicki 1939/40.

W X 1939 został aresztowany przez gestapo – na podstawie oskarżenia o rzekome kontakty z Anglią za pomocą stacji radiowej, która znajdowała się w Zakładzie Fizyki – i osadzony w Forcie VII, gdzie został rozstrzelany.

K. zajmował się głównie badaniem procesów jonizacji w płomieniu, zjawiskami termoemisji jonowej i elektronowej w

gazach i parach oraz badaniem jonizacji zachodzącej podczas eksplozji, kinetyką procesów eksplozji, a także badaniem zjawisk katalitycznych. W 1939 w zakładzie K. podjęto pionierskie w skali światowej badania nad głośnością.

Do ważniejszych publikacji badawczych K. należą m.in.: *Conductibilité des vapeurs de sel dans la flamme chlorhydrique* („Journal de Physique et Le Radium” 1924, Vol. 5, No. 11); *Widma metali w eksplodujących gazach* („Sprawozdania Polskiego Towarzystwa Fizycznego” 1928, razem z L. Kozłowskim i T. Tucholskim); *Jonizacja przy eksplozjach stałych materiałów wybuchowych* („Acta Physica Polonica” 1932).

K. był autorem książek: *Wykłady fizyki dla studentów medyków* (1927) oraz *Podręcznik fizyki dla medyków i biologów* (1934). Były to pierwsze podręczniki fizyki dla lekarzy i biologów w Polsce.

Marek Kwiek zajmujący się akustyką psychologiczną zaproponował, by jednostkę głośności, będącą 1/120 zakresu między progiem słyszalności a granicą bólu, nazwać kalandykiem.

PSB (A. Pilawski).

Nauka w Wielkopolsce. Przeszłość i teraźniejszość. Studia i materiały, red. G. Labuda, Poznań 1973; M. Kwiek: *Zagadnienia czułości słuchu*, [w:] *Prace III Otwartego Seminarium z akustyki. Olsztyn 23 VII do 11 VIII 1956*, red. E. Karaśkiewicz, Poznań 1959, s. 37; A. Wrzosek: *Wspomnienie pośmiertne. Śp. Profesor Stanisław Kalandyk*, „Nowiny Lekarskie” 1947, z. 2.

Marcin Dolecki